

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIV.****Blaj 1 Octomvrie 1904.****Numărul 40.****Congres catolic român.****II.**

Firea omului astfel e creată, să cerce consolare, cel întristat în societatea celor voioși, cel debil la cel tare, — cel slab de inger la cel cu inimă virtuoasă. — Cine nu observă aici stimulul înăscut firei omenești, de a se alia doi sau mai mulți spre un scop, ca uniți în cugete și simțiri, crescuți în puteri, mai ușor să delature pedecile ce îi stau în cale? Noi românii uniți — *auzi, uniți!* — să ne putem oare lăuda, că între noi nu există trști, debili, ci numai vioi și tari? noi doară suntem scoși de sub legea firii? emancipați de sub urmările păcatului strămoșesc? sau poate formăm un gen special de oameni, cari trăim vremile raiului pământesc? O, de-ar fi așa! Dar să nu ne amăgim! Căci deși poate nu suntem inferiori fizicește ori moralește altor popoare, — suntem însă chiar așa avizați, ca ori care la mila și ajutorul Ceriului. — Suntem atât de puțini, apoi și aceștia răspândiți pe un teritor de mai multe mii kilometri pătrați, — în lupta pentru subzistență ni se prăpădește pe încet puterea vitalității, — și în aceste zile de restrîște idealul creștinesc: viața religioso-morală, pierde pe zi ce merge din nimbul său: — O, unde e bărbatul providențial, carele delăturând spațul dintre noi să ne adune într'una, cum își adună găina puii sub aripile ocrotitoare, — unde e eroul, care să însufle în noi puteri nouă, puteri de a rezista curentului pestilențial de acum, puteri cari să ne oțălească mușchii moleșiți în lenevire la o luptă sfântă, luptă pentru idealul pierdut, — o, unde-i acel Moise, carele renoid gloria armelor creștinești să ne scoată din acest Egipt al corupțiunilor, să ne conducă cu mână tare, braț înalt la pământul făgăduinții — la viața dreptcreștinească? — O, unde e, unde e?! — Caut în jur și depărtări, și observ nu unul, zeci de acești bărbați. Iată aci sunt părinții episcopi, cari în vâlul împodobit al

științii sacre și virtuților creștinești strălucesc ca soarele pe țaria Bisericii lui Christos, — ici... colo... și colo — ah, o serie de preoți, ai căror spirit ager, inimă invăpăiată stă gata a jertfi totul pentru binele comun; — colo, priviți — stau laici veterani și tineri, din al căror pept încă nu s-a stâns schinteia cerească — credința în mult-milostivul, dar și răzbunătorul Dumnezeu, — o, ei sunt gata a sări întru ajutor, unde nedreptatea însătează după adevăr, lacrimile oftează pentru o mână milostivă. — O, avem, avem conducători, numai deviza le lipsește, eată-o: *La Congres!* Sus bărbați bravi, la muncă strănepoți de ai martirilor, nu vedeți, cum băieții strigă după mâncare, și nu-i cine să li-o deie?! *La „Congres,” la o mare adunare catolică română!*...

Exemplele de imitat nu ne lipsesc. Uitați-vă, ce minuni au produs aceste adunări catolice în patria lui Bismark! Acolo, unde sub mâna sacrilegă a cancelarului de fer, sute de confesari catolici gemeau înlăntuiți în carcere umede suterane, — unde mii de fideli ai vechei Rome au trebuit să-și părăsească patria mamă, și — unde „Kulturkampful” inverșunat să părea a șterge de pe fața pământului germân ori ce manifestare a vieții catolice — acolo înflorește azi mai admirabil catolicismul peste tot rotogolul pământului. *Și aceasta izbândă se datorește congreselor catolice!*

Ferice de tine catolicism persecutat, carele astfel te-ai învrednicit a reinvia! — Și nicăiri în lume nu s'a observat o reacțiune mai avântată contra tendințelor infernale de a sugruma Biserica catolică ca la catolicii germâni. . . . Cine n'a cetit cu însuflețire despre reușita congresului ultim ținut în zilele acestea? — A cui inimă a rămas nepătrunsă văzând adunați la un loc mii și mii de fideli, — săraci, ca avuți, — demnitari bisericești și civili, ca muncitori de-a rândul, — ca să se îmbrățișeze unii pe alții ca fiii unei și aceeași mame, *să facă mărturisire în fața lumii întregi, că pe cum unul e Christos, — una Biserica: așa să fie toți una în dragostea aceluiași Christos, în credința*

promulgată de aceeași s. Biserică! — Mărturisesc, că m'a cuprins o invidie sfântă când am cetit de atâta glorie a Bisericii în Germania!

Iată o icoană vrednică de copiat; ori nici acum nu ne mișcăm? Să vă arăt dară o altă icoană — durere, de un conținut foarte trist, dacă nu ve va fi mișcat tabloul îmbucurător, ve va sgudui și porni poate la muncă, la apărare aspectul îngrozitor.

Să trecem în Franța. Nicăiri o altă țară mai curat catolică ca aceasta, și totuși priviți! O mână de tovarăși a duhurilor necurate — câțiva francmazoni — țin aici frânele guvernării. Și par-că s'a destupat întreg infernul să vină întru ajutorul complicilor lui Lucifer: Biserica gonită cu atâta furie, cât pe aci să cugeți a fi reinviate vremile ucigașului Nero, — așezămintele culturii creștine: școala, congregațiile pie, reuniunile de caritate... aproape nimicite cu desăvârșire; — simbolul răscumpărării — crucea, icoanele, parte arse, parte gonite din salele oficioase; — preoțimea timidă bocește mai moartă de frică sub sabia lui Damocle: numai un singur cuvânt în contra acestor atrocități — și poate merge la cerșit, — *dar ea nu voește să cerșască!* — episcopi, cari preferesc a se închina lui Belial și Mamonului, decât a profita de cununa martirajului; — și poporul? o, bietul popor, ca turma fără păstor sângerează între ghiarele lupilor, ici colo se mai opune, — o schinteie a focului oprimat să mai ivește ici-colo de sub cenușa alburie, dar e numai o schinteie, o stea rătăcitoare, dispore și aceea, apoi — liniște ca în mormânturi..

Pentru numele lui Dumnezeu, — să fie cu putință atâta degenerare? — Durere! — Și cauzele? iată-le: „*gură au și nu vorbesc, ochi au și nu văd, urechi au și nu aud.*” Nu sunt eu primul — și cred nici ultimul — carele aduc aceasta judecată aspră. Istoria Bisericii dovedește clar, că *epocele, în cari preoțimea n'a stat la culmea chemării sale constituiesc paginile cele mai triste a istoriei unui popor.* — „*În foc să lămurește aurul,*” „în luptă să oțălesc

mușchii,“ dar unde-i aici luptă? Foc vezi grozav, dar luptă nu, ci numai bătaie ordinară, — nicăiri oțâl contra oțâlului, ci lașitate, fugă scârboasă — O, să ne întorcem ochii dela această icoană rușinatoare, acest cler merită soarta, ce și-a croit-o, dar vai de turmă, — ea suferă pentru păcatele păstorilor....

Asociațiunea la Timișoara.

— Raport special. —

Adunarea generală a Asociațiunii ținută la Timișoara este a patra pe pământ bănățan. Abia cred să fi intrunit Bănatul atâta lume românească aleasă alt undeva ca și la Timișoara. — Tot ce a avut Bănatul mai ales: preoți, avocați, învățători, fruntași de toată clasa ș-au dat întâlnire aici. Timișoara — metropola Bănătului — cu tot timbrul străin ce-l are, în zilele de 21—23 Septembrie par'că avea aparență românească. — Flamura culturii românești în aceste zile s'a afirmat falnic pe pământul bănățan.

Oaspeți numeroși, din părțile Ardealului și din Bănat Marți în 20 septembrie au sosit la Timișoara. Tot atunci cu trenul de 7 oare seara a sosit comitetul Asociațiunii în frunte cu Dr. Leményi, substituit de president.

La 8 oare seara a avut loc seara de cunoștință, în sala mică a Otelului „Principele de coroană.” — Bănățeni cu ardeleni ș-au dat mâna petrecându-și în veselie la cântările unei bune muzici. Toastele au lipsit.

Ședința primă.

Mercuri în 20 Septembrie la 8^{1/2} oare a. m. în amândouă bisericile române s'a celebrat ss. liturgie și s'a chemat Spiritul sfânt. În biserica gr.-cat. serviciul divin l-a condus Rev. domn Ioan Boros, canonic în Lugoj, asistat de protopopul Trăilă. Dr. Iacob Radu, vicar în Hațeg și preoții Iancu și Muntean; iar în biserica gr.-or. protopresbiterul Dr. Traian Putici cu asistența alor doi preoți. — Au fost de față: comitetul Asociațiunii și mulți din cei sosiți.

La 1^{1/2} 11 oare a. m. publicul a plecat la Otelul „Principele de coroană,” în acărui sală mare aveau să se țină ședințele adunării generale. — Spațioasa sală este literalmente plină de lume, damele sunt bine reprezentate. La masa presidială dintre membrii comitetului central sunt prezenți: Partenie Cosma, Dr. Liviu Leményi, Dr. Eusebiu Roșca, Nic. Ivan, Dr. Cornel Diaconovich, Ioan F. Negruțiu Dr. Elie Cristea, Ioan Vătășan și Dr. Vasile Bolga. Dr. Liviu Leményi, substituit de president deschide adunarea cu o cuvântare calduroasă arătând în mod nimerit scopul și tendințele ce urmărește Asociațiunea: cultura poporului român din această țară. — Publicul l'a răsplătit cu aplauze.

Emanuil Ungurean, directorul despărțământului Timișan salută Asociațiunea în numele aceluia despărțământ. Salutul Dlui Ungurean, a pus în relief unele adevăruri, cari ar trebui să zacă la inima fiecărui român adevărat. — Sperăm să-l dăm în partea literară a foiei noastre. Dr. Dobrin, avocat în Lugoj, salută Asociațiunea în numele societății pentru crearea unui fond de teatru român exprimându-și dorința, ca marea boala națională: invidia să nu bântue

acestea foculare culturale. Dr. Oncu, directorul Victoriei din Arad, în numele Asociațiunii naționale române din Arad salută Asociațiunea în cuvinte calde punând de devisă a acestor asociații: dorul păcii, arma culturii și steagul iubirii. Vorbirile de salut au făcut fără excepție adâncă impresie asupra publicului. Dr. Leményi răspunde potrivit, dând expresiune mulțămitei în numele adunării generale. Se alege notar ad hoc Dr. Vasile Bologa.

Conform ordinii de zi urmează înscrierea delegaților prezenți. Sunt de față reprezentanți din despărțăminte: Seliște, Bistrița, Blaj, Bocea, Lipova, Alba-Iulia, Dobra, Lugoj, Brașov, Orade, Hațeg, Miercurea, Oravița. — Raportul general al comitetului central considerându-se de cetit să trece la alegerea comisiunilor. La propunerea Dr. Aurel Cosma, avocat, să aleg următoarele comisiuni:

a) pentru examinarea raportului general: Dr. Oncu, Ilie Trăilă, canonicul Ioan Boros, Budințan și Dr. Braniste.

b) pentru censurarea conturilor și a proiectului de buget: Dr. Niculae Comșa, Dr. Izidor Pop, Dr. Oprean,

c) pentru înscrierea membrilor: Dr. George Adam, Romul Cărăbaș, Dr. Aurel Cosma,

d) în comisiunea candidatoare: Dr. Aurel Isac, Dr. Vecerde, Pepa și Ioan Pinciu. — Ordinea de zi închiată fiind presiul anunță ținerea ședinței a doua pe ziua următoare la oarele 10.

După ședință.

La 2 oare p. m. s'a ținut banchetul în sala mare a Otelului „Principele de coroană.” Au luat parte peste 200 persoane. Bucatele au fost bune — lucru cam neobișnuit la banchete, — au toastat: Dr.

FEUILLETON.

CLIFE DE SARĂ.

— gândiri. —

Soarele abia atinge vârful pădurii. — ce-și clătină frunza lin, domol ca de o lenă răcoritoare și dulce. Din văi și de după tufșuri o umbră moale, sficioasă își desprinde încet haina-i lungă și cernită și și-o duce pe muchile învechite de dealuri ca o gândire de tăcută mare întinsă...

Ce frumos e a privi cum rând pe rând toate se gata într-o sfântă tăcere de ceasul culcării în liniștea bună și mângâitoare, ce în curând li-o va aduce noaptea, seninul, farmecul luni!..

Eu din geamul ferestrii îmi las pierdută privirea prin cea pădure întinsă în pierdutele zări a universului — pe unde îți pare că totul adoarme de vremuri în o liniște și pace infinită, — cu gândul nebun de a mă scăpa în câteva clipe de acelaș neisprăvit cândva și dureros de obositor gând, ce mă urmărește ziua și noaptea... Să am și eu — ca toți muritorii — o clipă de pace mai bună, mai senină, mai fericitoare...

Căci azi înzădar aș mai încerca din lungul meu drum după o dungă de lumină — o lămurire, care să-mi desene în codru simțirea și gândul, — când eu nu mai pricep împrejurirea, nu mă mai pricep pe mine însu-mi — nimica.

Eu știu de e real ori numai o închipuire, dar ca și cum aș trăi azi într-o

lume mai străină și rece, cu alte chipuri și alte fețe de oameni — posomorite sinistre, iar eu aș trece printre ei nehotărît, fără de țintă înainte — cât mai departe să ajung înainte.

Dar lumea aceasta nici de cum nu mai samănă cu cea de mai înainte..., ori poate pe atunci vedeam eu mai nelămurit și numai acum m-oi fi agerit deajuns!..

Nu — nu, și atunci vedeam destul de lămurit. Dar eram încă copil atunci.

Cu privirea mea de copil zăream eu cât de limpede transparentul luciu al lumii, dar mă mai trudeam eu să știu ce o să se petreacă dincolo de dânsul!..

Și-apoi trecutul pentru ori ce muritor — el e povestea iubirii. Din el nu ne rămâne alta decât amintirile unor zile senine, dulci, scaldate în amorul iubirii... *o dulce și mândră poveste...*

Și astfel nici nu e mirare când sufletul — bietul, sinamăgit de povestirile vremii de azi, își cearcă refugiul, odihna și pacea pe drumul întâlenit, dar totuși atât de clar și cunoscut al acestor învechite povești. Acolo li toată viața: copilăria, amicii, iubirea, iluzii, nădejdi...

Și cum îmi treceau aceste prin minte, m-am trezit deodată cu o lacrimă peste scrisoarea-mi întreruptă, — rece, uitată, pustie...

Mai știu eu de amintirile acestor vremi de povești cu refrenul lor cel atât de clar și înduioșător: a fost, a fost odată... Mai știu eu — când împotriva voinței mele însăși azi mereu-mereu aud povestindu-mi-se aceeași tristă poveste: povestea unui copil pribeag, pustiu, rătăcit!.. — Sărmane copil! Dar unde ți-s poveștile tale nespuse de dragi într-o vreme, sfintele amintiri, cari să-ți lu-

mineze cărarea vieții și să-ți spulbere în pustie negura acea tristă și rece, ce ți-a vestejit atât de fără vreme inima, simțirea și gândul. Ori doară tu nici odată nu-i fi auzit de ele!..

— Ba, desigur o fi fost și el odată mai fericit, — dar de ce și-ar mai reaminti toate aceste trecute nimiciri, când cu ele și așa numai și-ar mări simțirea acea dureroasă, ce-l însoțește deapaururi, aproape — tot mai aproape.

Copilul nebunatic de atunci nici nu mai crede c'a fost el!.

Tristă poveste! De câte-ori nu am cercat să-ți închid odată drumul, să-te îngrop în huzdoarele bătrânelor vremi, să-te uit — să-te uit în pustie.

Dar ea îmi apare pretutindeni.

— De-aș rătăci prin potecile pădurii, unde atâtea paseri îmi cântă: mă îngână o mare de flori și murmurul de isvoare, ori de aș trăsări la svonul vre unui cântec trăgănat din duiosul fluier de dulce; — mie toate — toate îmi șoptesc acelaș trist refren al poveștii despre copilul pribeag... Gândul nu se spălătăcește și ajung, nici ca să nu mai știu, de unde oi fi și prins povestea aceasta!

Însă o clipă mai târzie — dar clară, mi-a deslușit îndoiala — dar cu o convingere prea amară și dureroasă... „Ce vrei — copilul pribeag poți fi tu însu-ți.”

Cu ochii sticliți ca de o vedenie spaimântătoare, am rămas înmărmurit...

Când m-am desmeticit într-o vreme, luna se sbătea să pătrundă, tăcută și vestejită printre desigurile pădurei sufoase. Și ea și când mi-ar fi șoptit oare cine, mi-a trăsărit gândirea aceasta: nu-și va reaminti și ea în aceste ceasuri înseninate de

Leményi, E. Ungurean. Partenie Cosma, asesorul Ivan, Dr. Oncu, Patița și Dr. Vlad, — deputatul Dobrei. — Dispoziția a fost bună.

Seara a fost concert, care a intrunit multă lume între cari comandantul de corp Schwitzer cu 2 generali, directorul de finanță Dragonescu Debutanții s'au achitat de rolurile lor spre mulțămirea publicului. În deosebire de Zaharie Bărsan a plăcut publicului cu declamațiunile ce le-a făcut. O emulație de coruri din Bănat era și mai bine primită.

Sedința a II.

Joi în 22 septembrie la oarele 10 a. m. în prezența unui public numeros s'a deschide sedința a doua. Dr. Bologa dă cetire telegramelor de felicitare sosite dela metropolitul Mețianu, episcopul Popea, Alexandru Mocsonyi, Abazia, Pop de Băsești, apoi din Maria-Radna, Năsăud Blaj, Deva, Fiume, Brașov, Suceava, Arad, Beiuș, Orade.

Urmează raportul comisiunilor: Dr. Braniste ca raportor a comisiunii prime, într'un lung esposen trece în revistă curente ce s'au perondat în sinul Asociațiunii dela întemeierea ei și până în zilele de astăzi. Scoate în relief progresul celor din urmă 10 ani acărora rezultate reale sunt: enciclopedia română, secțiunile literale, muzeul național. Recomandă adunării primirea propunerilor comitetului central în urma căreia adunarea, proclamă unanim pe Dl. Alexandru Mocsonyi de president onorar al Asociațiunii, iar pe Dnii Partenie Cosma și Iosif Vulcan de membrii onorari. Fără discuție a trecut și chestia I secretar, care pe baza propunerii secțiilor literale a fost reales. Discuție s'a făcut la capitolul despărțămintelor. Dr. Victor

Onișor își exprimă mirarea cum de chiar despărțământul Lugoșului și a Bradului n'au desfășurat nici o activitate și roagă comitetul central să se infermează ce este cauza neglijenței. G. Precup, profesor, referitor la bibliotecile populare e de părerea, să se țină o mai mare evidentă despre modul funcționării acestora. Fiind vorba de secțiunile literale Dr. Onișor își exprimă dorința ca pe viitor să se înființeze și o secție juridică; Rubin Patița propune înființarea școalelor de menaj pentru popor.

Propuneri speciale făcute de comisiune pe cari adunarea le-a primit fără discuțiune sunt: să se iee act cu plăcere de încheierea Enciclopediei-române și să se dea mulțămire tuturor colaboratorilor; prin apel și fapte să se conlucre într'acolo, ca toți românii să se înrolează sub drapelul Asociațiunii, să se distribue istoricul Asociațiunii într-o broșura populară. Dlui profesor Ciortea dela Brașov care a ținut prelegeri cu skioptikonul să i-se dea mențiune onorifică. — Raportor al comisiunii finanțare este Dr. Nicolae Comșa. Adunarea generală aprobă propunerea de absolvire a comitetului. G. Precup, își exprimă dorința ca pe viitor comitetul central să escugete și alte espediente pentru adunarea de bani cum să face și la alte neamuri.

Dr. Iacob Radu, vicar în Hațeg, propune, ca comitetul central să invite secțiunea școlară, să facă un plan detaiat pentru școala de repetiție, pe care să-l comunice cu directorii școalelor populare.

Comisiunea pentru înscrierea de membrii are de raportor pe Romul Cărăbaș, care anunță, că s'au înscris 10 membrii fondatori, 12 pe viață și 34 ordinari. Suma taxelor încasate face 5540. coroane.

La ordinea zilei este alegerea comitetului central. Raportorul Dr. Vecerdea, spune adunării, că comisiunea în urma unei serioase cumpăniri a statorit și propune spre primire următoarea listă: president Iosif Sterea Șulț, vicepresident Dr. Atanasiu Marienescu; membrii ordinari în comitet: Partenie Cosma, Dr. Liviu Leményi, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Eusebiu Roșca, Ioan F. Negruțiu profesor Blaj. — Dr. Ambrosiu Chetan, profesor Blaj — Nic. Ivan, Dr. Octavian Rus, Nicolae Togan și Iuliu Muntean, membrii suplente: Dr. Ilie Ben, Dr. Vasile Bologa, Arseniu Bunea, Dr. Elie M. Cristea, Romul Simu și Gavril Precup, profesor Blaj. Adunarea generală îi alege unanim.

Urmând la discuție ficsarea locului pentru ținerea proximei adunări generale s'a presintă trei invitații: Dr. Vecerdea în numele despărțământului și a fruntașilor din Brașov, o invită la Brașov, Dr. Leményi la Sibiu și Rubin Patița la Alba-Iulia. — Adunarea generală conrede afacerea comitetului central.

Presidentul ad hoc mulțămind publicului pentru atențiunea și bunăvoința cu care a urmărit desbaterile adunării generale dechiară adunarea generală de închietă exprimându-și regretul, că n'a putut saluta în mijlocul adunării și pe episcopii noștri din apropiere. Dr. Onișor în numele adunării mulțămește dlui Leményi pentru tactul și înțelepciunea cu care a condus adunarea.

După amiază la 4 oare secțiunile literale științifice au avut sedința festivă. În

fața unui public destul de numărös Dr. Blaga, profesor la Brașov și-a cetit conferința sa Despre estetică; iar dl Dr. Iosif Popoviciu lector de limba română la universitatea din Viena a vorbit despre diactologia română. Amândoi conferențarii au știut să captiveze auditorul cu espunerile dlor. A fost primul început de felul acesta. La sfârșit Dr. Leményi și avocatul Em. Ungurean le-a adus laude nimerite.

Închierarea sărbătorilor a făcut-o petrecerea cu dans. Sala cea mare a otelului a fost îndesuită de lume. Un public elegant, cum rar să vede — s'a intrunit la petrecere, care a decurs în cea mai bună animație până în dalbă zi.

Rap.

Institutele noastre de învățământ.

— după rapoartele anuale. —

(Continuare.)

2. *Beinși*. Programul gimnasiunii superior gr.-cat. și școalelor elementare e redactată de directorul Ioan Butean și e publicată românește și ungurește.

Are la început două discursuri unul de prof. Traian Fărcaș, întru amintirea lui Francisc Deák și celalalt a prof. Vasile Dumbravă, rostit cu prilejul festivalului aranjat de tinerimea gimnasială la onomastica Preasf. Episcop Demetriu. Discursul prof. Dumbravă e cunoscut cetitorilor noștri. De primul n'avem decât cuvinte de laudă. Afară de câteva neologisme (conștiință elevată, pereniam, vicisitudine, grațitudine, perhorecate, semnificând, detestabilitățile, coroborează ș. a.) limba e destul de bună și stilul ținut la înălțimea unui elogiu. Cităm încheierea: „Și cu deosebire vouă iubiților tineri români vă recomand, să luați pe Deák de idealul nostru! Învațați dela el tărie de caracter, cinste bărbătească, energie, prudență și perseveranță. Suntem atât de puțin, încât nu ne putem lipsi de activitatea desinteresată a nici unuia dintre noi. Asta o pretinde dela voi, dela noi toți, patria și neamul nostru!”

În internatul Pavelean au fost adăpostiți 118 elevi, 53 pe bani, 65 în beneficiu, din aceștia cu stipendiu întreg de 300 cor. 30 elevi, cu 150 cor. 16 cu 240 cor. 19. Masa studenților, fondată de actualul Episcop al Orăzii, a funcționat deja, având 15 elevi, dintre cari 5 gr.-ort. Ca stipendii s-au împărțit 7290 cor. de didactru au fost scuțiți 85 studenți.

Dl Vulcan redactorul „Familiei” a mai dat 438 volume la biblioteca dăruită gimnasiunii, și astfel numărul cărților a crescut la frumoasa cifră de 1590 volume.

Dintre actele mai însemnate sosite dela Episcopul, ca patron, însemnăm dăruirea anuală a sumei de 1000 cor. pentru fondul profesoral de pensiuine.

Despre societatea de lectură puține date: a ținut 30 sedințe numite sesiuni, s'au declamat mult, au intrat 4 traduceri, 11 disertații și 10 critici. Se pomenește cu mulțămire darul dlui avocat Dr. Ion Ciordăș, de 20 cor. pentru biografia decedatului Episcop Pavel și de 50 cor. pentru tema „influența curentelor religioase epocale asupra limbii și literaturii românești.” Societatea are o bibliotecă de numai 511 volume și în bani la 1800 cor.

farmecul sărei amintiriile — trecutul, cu întreaga lor poveste de plăceri; — frumoasa ei viață, ce i s-a stins abia în preajma juneței și i s-a stins cu fatala încheiere de a nu mai relinva niciodată — niciodată!

Câtă potriveală de sentimente aflam eu acum între luna plutoare pe calea opusă și între un suflet înghimpat de puserile unor resfrante amintiri de demult.

Cât de bine îți cade convingerea, ori chiar numai și gândul că mai este încă oarecine, care simțește și gândește ca tine: o identitate perfectă de emoțiuni, dureri și sentimente. O mângâiere dureroasă dar totuși plăcută!...

— Luna acum atinge creștetul pădurei și pe cum se înalță, se părea mai viuă, mai superbă, aproape disprețuitoare. Codrul vecin își alinta frunza întrun cântec străvechi, pe când de sub fereastră grierul își sbârâia viața-i nepăsătoare.

Eu cu gândul îndurerat de firul povestii descălcite, m-am fost pierdut în liniștea răcoritoare a nopții.

Ce bine e a petrece într-o așa amortală a durerii, când nu mai gândești nimic și nici nu mai simțești nimic.

Dar o lacrimă pierdută printre gene, m-a deșteptat în grabă...

Ce ironie a vremii! Când toate aceste sunt numai nește închipuiri desmătate, — ori înduioșări de nește copii nepricepuți!

M-am recules în grabă și am zimbit pe urmă — un zimbet ironic.

E ridicol pricepi — e ridicol a mai crede în ce a fost — nește iluzii și basme învechite...

Când trebuie să știi că povestea vieții e alta.

Itan.

Corpul profesoral constă din 1. director și 16. profesori, apoi 4. cateheți și 3. profesori de studii extraordinare.

Studenți au fost 393 ordinari și 4. privațiști, din aceștia 162 gr.-cat. 178. gr.-ort. și 21 israeliți; magiari 57. ceilalți români. Au știut numai românește 83. numai ungurește 25. purtarea morală a fost bună, la progres însănmăm 21. eminente 42. ne-suficienți.

La școala elementară au fost 1. director și 3. docinți (?) și 4. cateheți pentru cei cari nu-s gr.-cat. Elevi au fost 59. din aceștia 32 gr.-cat. 19. gr.-ort.

La titlul „visitațiuni oficiale” aflăm cu bucurie, că Ilustritatea Sa dl. Episcop a arătat vin interes față de acele institute vorbind la sf. liturgie cu invocarea Sf. Spirit, la festiva de deschidere, a cercetat apoi la 4. Martie clasele gimnaziale sub decursul prelegerilor, apoi colecțiunile gimnaziale, internatul Pavelian și masa studenților, a fost de față la examenele publice, cum și la cele de maturitate.

Mai pomenim aci fondul studenților miseri de 133 cor. și al tinerimi de 110 cor.

Programa se încheie cu disertația premiată a stud. Cziple: „Câteva momente din viața neuitatului Episcop Pavel” și cu con-spectul premițiilor.

Închiam și noi cu observarea, că o mai bună ordine a materialului și o limbă mai îngrijită, ar fi tare de dorit.

(Va urma).

REVISTE.

Roma. S'a sfârșit și congresul celor ce vreau să se numească liber cugetători, pe cari însă cu tot dreptul îi putem numi atești și anarhiști, căci principiul socialistilor ni Dumnezeu ni mătre se trage ca un fir roșu prin toate vorbirile, ce s-au ținut în acest congres.

Osservatore Romano publică o scri-soare, ce a adresat-o Sfinția Sa cardinalului vicar *Respighi*. În ea Papa își arată durerea de care e cuprins, vă-zând congresul necredincioșilor în Roma. Ei sunt ministri iadului, și deși își pun toată puterea, biserica nu o vor învinge. Provoacă la urmă pe vicar să publice rugăciuni de espiare prin toate bisericile din Roma.

Franța. *Combes* într'adevăr merită toată atențiunea și recunoștința liber-cugetătorilor, căci pe când aceștia numai în teorie se ocupă cu nimicirea bisericii, el, când prin legile aduse în cameră, când cu rescriptele contrare legilor aduse de cameră, scoate călugării din toate locurile, unde fălfăie stindardul francez. În anul trecut s'a luat deciziune în camera franceză, că legea despre congregațiuni nu se estinde peste hotarele Franței, și iacă *Combes* o aplică acum și în *Algir*. Bine a zis cineva: Dacă omul acesta nu respectază legile aduse sub stăpânia sa, cum

va respecta legile aduse înainte de aceasta cu o sută de ani (concordatul)? Nu Papa voiește să strice concordatul, ci îl grijește, dar *Combes* nu se ține de el, și îl silește să-l strice.

CORESPONDINȚE.

VEȘTI BUNE.

Rebrișoara, 28 sept. 1904.

La sărbătoarea Înălțării s. Cruci, când tot poporul din Rebrișoara era prezent la s. liturgie a anunțat preotul nostru popo-rului, cumcă o comisiune, carea va pleca în curând la Gherla, va statori în înțelegere cu Escelenția Sa Dl. Episcop, termenul pentru sfințirea Bisericii nouă.

Cuvântul ținut din acest incident a ridicat mult inima poporului și l-a umplut de mândrie.

„Biserica aceasta” zise între altele preotul nostru „nu s-a făcut pentru înduie, nu din ambiție ca să avem și noi Biserica nouă, pe cum au și alții, ci din urgentă necesitate. S'a făcut din lipsă, căci Biserica veche, acea mamă bună, carea în decurs de secol a cuprins cu căldură în brațele sale pe fiii acestei parochii, astăzi nu-și mai dă serviciul. Ea amenință cu ruinare și iată! cum vedeți, de mai multe luni ne vedem astrânși a ține serviciul divin afară sub cerul liber.

„Această Biserica Iubiții mei! cui este a se mulțami!? Este a se mulțami spiritului de jertfă al vostru! Este a se atribui vouă, cari a-ți îmbrățoșat cu adevărată căldură cauza bisericii noastre, cari v-ați tras dela gură și a-ți contribuit pentru Biserica, cari a-ți avut inimă deschisă pentru sfaturile și povețele conducătorilor voștri!

„Iubiții mei! dela început și până azi, din încrederea voastră neștrămutată fost-am nu numai purtătorii de socoteli ex officio, ca preot — ci am fost și cassarul acestei Biserici. Prin mâinile mele au trecut peste 60.000 de coroane, ca spese de clădire. Vă puteți închipui, cât de mult cunosc lupta, ce voi a-ți luptat pentru acest îmbucurător și frumos rezultat.

„De câteori am avut ocaziunea a vedea prezentându-se la mine, indivizi din pătura cea mai sărmană a poporului meu, cu mâna tremurândă întinzându-mi câte 2—3 cor. cu cuvintele: „Dle Părinte! am mai adus pentru s. maică Biserica, cât mi-a ajutat Dumnezeu!” și astfel indivizi, cari trăiesc ca lucrători de zi, ca tăietori de lemne pe la Domni din Năsăud, au contribuit până la 30 cor. iar oamenii cu dare de mână și cu stare mai bună, până la 200 cor. ca repartițiune în scopul acestei clădiri. Iată, dar Iubiții mei! spiritului de jertfă al vostru este a se atribui această Biserica.

„Să fiți dar mândri! Să fiți făloși peste acest lucru mareț și frumos isvorit din munca voastră.

„Adevărat este! Am sfârșit biserica cu o datorie de 6000 cor. Nime dintre noi nu poartă vina la aceasta! Vina este a se căuta în o cauză esternă! Comitetul comunal ne-a votat 2000 lemne de molid din pădurile comunale pentru frantariu. Hotărîrea comitetului a trecut prin toate forurile legali. Eram sigur în acest ajutor legal aprobat. Am

început lucrările pentru frantariu. — Și când dela Direcțiunea silvanală s-a cerut întrevinerea pentru valorisarea acestor lemne, ce să vezi! ni să răspund cu veto. Împrejurarea, că suntem afară sub cerul liber nu s'a considerat! Drept aceea ne am luat refugiul la acel împrumut ridicat pelângă credit personal. Nimic însă să nu vă întristeze! Nimic să nu vă turbure această împrejurare. Aveți încrederea în Dumnezeu și în inimile bune creștinești! Dumnezeu, care ne-a ajutat, punând crucer lângă crucer și filer lângă filer — până când am implinit peste 60.000 cor. ne va ajuta a plăti și această datorie!”

Animați cu toții de acest cuvânt, ne-am depărtat dela ss. rugăciuni, plini de bucurie, că a sosit odată timpul! Toți cei ce vor participa la sfințirea bisericii, vor fi părtași bucuriei fără margini a poporului nostru, trecut peste multe fatalități!

Macedon Ciuta,
învățător.

Demetriu Irini,
învățător.

Nr. 961—1904.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” are de conferit cu începutul anului școl. 1904/5 următoarele stipendii:

1. Un stipendiu din „*Fundațiunea anonimă din comitatul Dobâca*,” de C. 100. anual, destinat pentru un tânăr român născut în comitatul Dobâca.

2. Un stipendiu de cor. 80.— anual din „*Fundațiunea Radu M. Riuoreanu*,” destinat pentru un student român dela școale secundare (medii).

3. Un stipendiu de cor. 120. — anual din „*Fundațiunea Ioan Gallianu de Kecskés*,” destinat pentru un tânăr român dela vre-unul din gimnaziile din Transilvania; vor fi preferiți, ceteris paribus, rudeniile fundatorului din familiile „Pop” și „Anton.”

4. Un stipendiu de cor. 100.— anual din „*Fondul Avram Iancu*,” destinat pentru un tânăr român dela vre-o școală secundară (medie).

5. Un stipendiu de cor. 80.— anual din „*Fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Anna n. Bologa*,” destinat pentru fetițe de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, din Transilvania, care frecventează vre-o școală românească, în prima linie școala civilă de fete a Asociațiunii sau școala de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiu;” vor fi preferite, ceteris paribus, fetițele care vor putea documenta, că sunt înrudite cu familia Dr. Ioan Moga sau cu familia Bologa.

Cererile pentru acestea stipendii au să se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (strada Morii Nr. 8.) până la 15 octomvrie st. n. a. c., provăzute cu următoarele documente:

a) Atestat de botez;

b) Testimoniu școlar de pe semestrul din urmă al an. școl. 1903/4;

c) Atestat de paupertate;

d) Eventual document de înrudire.

Concurenții cari și-au prezentat cererile înainte de publicarea acestui concurs, sunt invitați să-și întregească eventual cererile în sensul condițiunilor stabilite în concursul de față.

Cererile intrate după termen nu se vor considera.

Sibiul, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,” ținută la 15 septembrie 1904.

Iosif Sterca Șuluțu,
președinte.

Cătră P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în rezonanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Știri personale. Dl. Ioan Moța din Orăștie, împlinindu-și la Cluj pedeapsa de 2 luni dictată pentru articolul publicat în „Libertatea”: „A murit Matia și cu el dreptatea”, se va reîntoarce Duminică acasă. — Ion Bălan, subprefect în Internatul de băieți din Blaj și absolvent a facultății teologie din Pesta, a fost trimis din partea Arhiepiscopiei pentru continuarea studiilor la Augustinienii din Viena.

Ministrul Berzeviczy la Cluj. În ziua de 27 Septembrie asosit la Cluj ministrul cultelor și instrucțiunii publice Berzeviczy și a fost primit la gară de primarul orașului, rectorul universității și directorii institutelor de învățământ. Primarul Szvacsina l'a întâmpinat cu un discurs, în care a asigurat pe Berzeviczy, că „cetățenii din Cluj, acest centru expus al culturii maghiare, luptă și vor lupta cu însuflețire sub steagul purtat de dânsul în interesul culturii maghiare.” La sosirea ministrului, nu se știe din întâmplare sau din adins, era de față în sala de așteptare și baronul Des. Banffy, care privea la ceremonia primirii cu țigara în gură. Tinerimea universitară a aclamat pe Banffy, despre care să știe că lițitează în soviniem cu Berzeviczy. Ministrul a fost găzduit la profesorul de la facultatea de medicină *Udranski* și a vizitat toate instituturile de învățământ din Cluj. La recepțiunea ce a avut loc a doua zi după sosirea s'au prezentat numeroase delegațiuni, reprezentanții tuturor confesiunilor, între cari și amândoi protopopii români Dr. *Elie Dăian* și *Tulin Roșescu*.

Întâlnire de diplomați. În Hamburg s'au întâlnit zilele acestea Giolitti ministrul president italian cu contele Bülow cancelarul imperiului german și tot acolo contele Bülow a avut o întrevedere și cu ministrul Sturdza din România. Asupra importanței politice a acestor întâlniri se fac diverse combinațiuni. Scopul celei dintâi întrevederi ar fi dorința Italiei de a interveni ca împăcitoare între Rusia și Japonia, — iar a celei de a doua, delăturarea piedecilor închierii tractatului comercial între România și Germania.

De la miliție. Examenul ofițerilor în rezervă la divizia VI. de hozezi s'a ținut în anul acesta la Cluj dela 22 până la 27 Septembrie. Candidați au fost 22 între cari doi români Dl. I. Moldovan iurist și Dl. Ioan Șara, institutor din Craiova. Toți au reușit, însă cu plăcere aflăm, că fiul preotului nostru I. Șara, a reușit ca primul dintre candidați având 48 de unități.

Hymen. *Nicolae Berghian*, cler. abs. și *Mărioara Pinca*, fidanțați.

Congregația comitatului Sibiu convocată pe Luni în 3 crt. are la ordinea zilei obiecte foarte importante, așa între altele discuția asupra propunerilor membrului *Nicolae Ivan* în chestia sequestrării banilor colectați pentru ridicarea unui monument lui Iancu, apoi afacerea disolvării partidului național ș. a. Nu ne îndoiim, că membrii români ai congregației și de data aceasta, se vor prezenta toți la ședință spre a lua cuvântul în jurul acestor obiecte importante.

Gimnaziul și în Hațeg. Reprezentanța opidului Hațeg a hotărât de curind, înființarea unui fond de 10000 cor. din care peste câțiva ani să se ridice în Hațeg un gimnaziu. Contra hotărârii „patriotice”, care așa dintr'una aruncă o sarcină așa mare pe locuitorii orașului, (deși au deja 20% aruncă comunal!) au dat recurs bine motivat d-nii M. Bontescu, Dr. Suci, Dr. Străitar, B. Popovici, Dr. V. Bontescu, Dr. Radu, și toată floarea inteligenței române, care nu mai doarește îngreunarea poporului cu noua sarcină, mai ales nesimțindu-se aci o lipsă serioasă a unui nou cuib de maghiarizare, că doar ei au gimnaziul în Petroșeni, și în Orăștie și școale reale în Deva. Pe temeiul acestor motive suntem siguri, că și forurile superioare nu vor aproba hotărârea reprezentației orașenești a Hațegului.

Iubileul școlărilor din Blaj. La dese întrebări, ce ne vin referitor la serbările jubilarie a școlărilor din Blaj, suntem autorizați a răspunde, că în vederea miseriei mari ce bântuie în poporul nostru românesc serbările jubilarie cât și deschiderea mesei studenților s'au amânat.

Iubileul alianței austro-germane. La 23 Sept. st. n. s'au împlinit 25 de ani decând s'a încheiat între Austro-Ungaria și Germania prin mijlocirea prințului Bismark alianță defensivă care mai târziu prin intrarea Italiei a devenit tripla alianță. Acestei alianțe se datorește în bună parte menținerea păcii în Europa care a permis țării de a se dezvolta economic. Dela înființarea ei tripla alianță a fost și a rămas o garanție a păcii europene și așa continuă ea de a fi și de acum înainte.

Petroseri. Societatea de lectură a școlărilor dela gimnasul superior fundational din Năsăud invită la Serata literară-musicală, urmată de dans, ce se va aranja în Năsăud în sala de gimnastică Luni în 3 Octombrie 1904, din incidentul serbarei aniversare a 41-a dela înființarea gimnasului. Venitul curat este destinat în favorul înființării mesei a școlărilor la acest gimnas.

Procesul școlărilor catolice din România. Superioarele institutelor de călugărițe „Notre Dame de Sion” din Galați, Iași și București au fost improcuate pentru motivul, că nu se conformează regulamentului instrucțiunii, nu se îngrijesc de creșterea în religia ortodoxă a copiilor încredințate grijii lor, ei din contră le ademenește la catolicism. Procesul a fost judecat timp de 5 zile de către consiliul permanent al instrucțiunii publice din București. Președintele acestui consiliu este rectorul universității D. Dumitrescu-Iași, iar membrii: profesorii universitari *Bianu* și *Coculescu*. Acusarea a susținut-o inspectorul

învățământului secundar *Teodor*, spunând, că călugărițele nu se conformează legilor țării și regulamentelor instrucțiunii publice. Afară de aceasta umblă să prindă în mrețele lor și se convărtească la catolicism mai ales pe fetele bogate de Română. — Au fost chemate ca martore două fete de acestea, dăoarele *Basarabeanu*, fiicele fostului arendaș al domeniului Brăilei. Una din acestea a zis, că tatăl său era armean, mamă-sa grecoaică, iar dânsa nici n-a fost botezată. Crescută la călugărițe, a trecut de bunăvoie la catolicism, după ce a devenit majoră. — Apărătorul d-l *Xenopol*, profesor la universitatea din Iași, a spus că călugărițele dau fetelor educație creștinească, ca să devină bune mame de familie, pe când inspectorul *Teodor* are în vedere educația socială și emanciparea. — *Teodor* a cerut în replica să închiderea institutelor catolice. — Consiliul a chibzuit timp de 5 oare, fiind de față și inspectorii *Haliță*, *Banu*, *Teodor*. Resultatul acestei chibzuiri se ține în secret. Cum scrie însă „Conservatorul”, doi din membrii consiliului d-nii *Bianu* și *Dumitrescu-Iași* au fost de părere, ca aceste institute să fie pedepsite cu închidere temporală, iar al treilea membru dl. *Coculescu* a fost pentru simpla amoniere. E rândul dlui *Ministru* a instrucțiunii să dicteze pedeapsa, reducând în sensul dispozițiilor din pedepsele propuse de membrii consiliului Prof. *Xenopol* dela Iași în apărarea sa spune, că instituția călugărițelor este o utilitate, chiar din punct de vedere național. Dacă n'ar fi aceste institute în țară, fetele bogate ar pleca în străinătate și ar trăi în o atmosferă străină de neamul românesc. Cât pentru conversiunea la catolicism, apărătorul arată, că din 16 mii elevi, câte au trecut printre aceste școale, numai 36 s'au convertit, și și din acestea puține române și la o etate înaintată.

Concurs. Societatea „*Transilvania*,” înființată la 1867 pentru ajutorul studenților și elevilor meseriași români, din *Transilvania* și părțile ei, publică concurs pentru acordarea stipendiului „*Papiu Ilarian*” de 1800 lei anual, spre studierea științelor, istorice, la una din Universitățile străine. Concursul se va ține în ziua de 1/14 octombrie 1904. Condițiunile ce trebuiesc să întrunească concurenții pentru acest stipendiu sunt: a) Să fie titrat al Universităților ungare, (să aibă examenul de stat sau doctoratul.) b) Concurenții să adreseze cererile lor până în ziua de 28 septembrie st. n. Dni G. *Missail* președintele societății str. *Grațioasă 2*, în *București*. Cererile vor fi însoțite de acte originale sau copii legalizate, prin care să dovedească că întrunesc condițiunile de mai sus. c) Pe lângă actele de calificare, vor mai alătura: actul de naștere, prin care să se constate că concurentul n'a trecut de 30 ani, certificat medical, constatator că nu este atins de nici o infirmitate sau boala cronică. d) Stipendiul se acorda pe timp de doi ani, cel ce va obține stipendiul se va obliga prin act autentificat de notarul public, cumcă după terminarea studiilor va rămâne în patrie. În cas contrariu va fi urmărit de societate pentru rambursarea sumelor, cheltuite cu el pe timpul studiilor. De asemenea va fi obligat, a trimite comitetului la finele fiecărui semestru școlar certificate de frecuentarea cursurilor și progresul obținut la studii, rezultatul fiind negativ i-se va retrage stipendiul. Orice cerere sosită după termenul fixat mai sus 28 septembrie n. 1904, nu se va lua în considerație. *Comitetul*.

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat în Strada mică Cafenea, Cofetărie și Hotel servind bucatele cele mai gustoase și beuturile cele mai bune pe cum și ohilii comferte și ieftine.

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

STRĂJERUL.

— povestire originală a „Unirii.”

(Fine).

Fiorii nopții răci de afară, părea că au pătruns în sufletul lui Iuda. Era gata să alerge în casă să trezească toată suflarea, ca la apropierea unei mari primejdii. Dar totuși se reținu: nu știa încă ce să creadă, de-s beat, ori nebun. N-ar fi dorit însă să-i spun mai departe nimic, mai bine ar fi stat așa, neștiind ce să creadă până dimineată.

„Nu vrei jupâne să bei, nu? Las dar că beau eu, să-mi mai vie inima la loc. Ce gândești dta să vi așa pacinic pe drumul tău, călare în trapul încet al calului ostenit, și să te trezești dintr'odată numai cu cinci nătăvăli negre, cu oțelele întinse, că-ți ațin calea. Murgul sforăe, și bate din copite, și în urmă stă încordat.

— Ce v-ați pus în drum oameni buni de țineți calea. Lăsa-ți murgul de frâu!!!

Dar ei numai să răngese, ca cănele în lanț.

Dau eu pinteni calului și o rup printre ei. În urmă răgnesc și descărcături de puști una după alta. Când a fost cam la a zecea, murgul se potigni, și nechezând dureros căzu mort. Am alergat ca dus de vânt, m-am ascuns într-o aluniște, și numai târziu am cutezat să ies afară. Norocul m-a adus la dta, avereai parte de bine.

— „Apoi hoții în cătrău au dat” întrebă jidanul cu ochii holbați de spaimă.

— Pe drum în coace trebuie că s-au luat: Bătă-i Precesta de blăstămați. Vezi, jupâne ce oameni fărădelege-s aceia: să-ți omoare podoba de cal așa numai din bun sânin. Aceia când ar fi la adevă n-ar cruța nici copilul din leagăn.

Jidanul cu ochii lucii ca de sticlă privi, prăpădit de șele, spre chilia unde durmia balabusta, matca bătrână cu trântorașii cei mici.

Cum nu mai zicea jidanul meu nimic eu mă scol elatinându-mă în toate părțile, merg unde era tăbacul și-mi iau vre-o 5 pachete, hârtii și lemnușe, și le fac pierdute în măneca sumanului. Apoi apropiindu-mă de jidan dau să-l cuprind cu brațul, în semn de preținie: „Ce-ai zice jupâne să-ți pui acum o mână în gât, una în barbă, să nu te mai las să suflă nici o vorbă de ajutor, pe urmă gătuindu-te, să-mi iau cu soții ce mă așteaptă tot ce ai în boltă. — Crezi doar că eu n-ași putea să fiu un hoț, și încă nu de cai, ci de cei ce purecă barbele jidanilor.” Și atunci îmi și înfășur mâna în barba lui aspră de țap.

Să fi avut atunci cu cine rîde aș fi crepat nu altă. Că unde nu i-s'a întors, măi tată, ochii cu albul din afară, și căzu, ca zăpada ce se topește, grămadă după țărăbă. Sudori răci îi ieșise pe frunte.

Așa vezi, asta-i pentru vitriolul cu care arzi de atâta vreme trupurile creștinilor, și le usuci, prostindu-le capul, și nșurându-i de comorile sufletului.

Mi-am pus barba și mustățile de lână și am plecat spre casă. Vântul însă mi-le răpise, abia ce am ieșit la drumul larg. De

altfel, nu m-am întâlnit cu nime, că era încă noapte adâncă, și viscolul cu suflare de crivăț tăia tot mai adânc. A fost o toamnă mai rece ca cea de acum.”

Odată cu povestea se gătase și țuica. Totuși o jumătate de ducă mai trecusă încă.

„Dumnezeu să-ți deie bine moșule, că voinic ai fost, și voinic ești și acum. La așa vrăstă, mai rar. — Împacă-te și cu baba, cât e de adunată și de ghemuită, că și ea săraca, n-ar fi voit să ajungă așa. Dar așa-i lumea asta lăsată dela Dumnezeu.”

D-apoi cam așa mă gândesc și eu nepoate. Uită de pildă, eu am rămas încă voinic în putere, și tot îmi vine să nu mai pot sta pe picioare. E și băta cam scurtă. De altfel până acasă merg eu, hebei! să mai fie pe atată.

Și moșul se strecură încet pe ulița neagră, elatinându-se. Mulcomit, totuși nu-și ieșea din cap gândul: de ce nu mai poate el merge drept cum mergea odată; și de ce s'a ghemuit așa baba lui, care din Irința de odată acum e Irinoaic?

Alfus.

Cestiuni liturgice.

(Continuare.)

Deci iată aci și alte mai multe intențiuni, din cari într-una cu cea generală și mai întâiu Christos Mântuitorul a mâncat a se sacrifica pe sine pentru mântuirea lumii, — și adevă pe lungă intențiunea de a constata și a satori datorința destinații noastre de a adora de-a pururea pe Dumnezeu, — cultus patriae, — el a mâncat tot odată a se sacrifica și pentru sanctificarea și salvarea purtătorilor cuvântului Său, și a celor ce vor crede, și pentru înaintarea credinții sale în toată lumea, pentru stabilirea pe noi a credinții sale și a unității ei în lume, și adevă pentru întregă una, sfânta, catolică și apostolică biserica Sa, și pentru valorarea tuturor mijloacelor, ce dânsul ni le-a dat tezauri de moștenire întrânsa.

În vederea acestora, preotul din instituțiunea dumnezească detor este a celebra s. liturgie din intențiunea adorării publice alui Dumnezeu, însă la aceea intențiune el nu numai că poate, ci și detor este totdeauna a întruni și alte speciale intențiuni referitoare la scopurile de interes religioase bisericesti și sociale creștinești; pentru că s. liturgie fiind chipul și asemănarea nașterii, morții, și învierii lui Christos, și în s. botez tot omul născut fiind părtaș și moștean darurilor nașterii, morții și învierii lui Christos: dacă prin păcatele după botez ne lipsește de acestea daruri, tot odată din același botez și meniți suntem, chiar și numai cu dorul, prin s. liturgie de nou a ne recăștiga acelea daruri, pentru că „Câți în Christos v-ați botezat, în Christos v-ați și îmbrăcat,” — și pentru că pecum din dor este botezul valid, chiar așa este validă din dor și s. eucharistie, și pe cum sacrificiul lui Christos de pe altarul crucii sale este de valoare nemărginită, chiar așa de valoare nemărginită este și sacrificiul de pe altarul bisericii sale, pentru că în pâinea și vinul eucharistic prin mâna preotului tot același Christos

Dumnezeu-omul se naște, carele s'a născut din Preacurata Fecioară.

Drept aceea și credincioșii îndreptățiți sunt a pofti aplicarea liturgiei și după alor intențiuni speciale, și preotul îndreptătit și dator este, a întruni cu intențiunea adorării lui Dumnezeu. intențiunile private ale credincioșilor, însă nu în Dumineci și sărbători, când pe lângă intențiunea adorării lui Dumnezeu preotul este dator a celebra pentru popor, — și apoi afară de una, fără de a pretinde anumite stipendii și dela celealalte intențiuni, ci mărginindu-se la datina pie urmată de credincioși și la s. mărturisire, și la miruirea și sărutarea icoanei în biserică, și la sărutarea crucii cu ocaziunea funebrațiilor, etc. pentru că ori câte intențiuni fie întrunite la titlul unei liturgie, liturgia totuși numai una este, și numai odată celebrată, din osteneala preotului e satisfăcută cu un stipendiu, și mai multe nu i-se cuvin, pentru că lucrând pe plată, și dela moșteanul viei primindu-mi plata mea, nu o mai pot pretinde și dela familiarii moșteanului, toți părtași ai roadelor viei.

Ce privește acum îndatinarea liturgiilor stipendiate în biserica lui Christos, fiindcă după sf. Apostol Paul, lucru cuvenit este, că precum preoții, — purtători ai cuvântului lui Dumnezeu, — samănă calea sufletescă în folosul credincioșilor, așa să și secere și pentru sine din celea temporale ale acelora: lucru evident este, cumcă liturgiile stipendiate își au începutul din timpurile apostolice.

În legătură cu acest adevăr și dreptate constatată prin însuși s. Apostol Paul, cumpenind acum cumcă prin actul creațiunii, Dumnezeu s-a descoperit pe sine și după toate acelea suferințe, între cari pe veci aveă omul să se contenească de sine și cu privire la Dumnezeu și la creațiune, și cumcă urmata neconținere a omului, prin nașterea, moartea și învierea Sa, însuși Christos Dumnezeu-omul a espiat-o, pentru că omul, chipul și asemănarea lui Dumnezeu fiind, după a sa naturală voie liberă, pe cum i-se cuvenia ca atarelui, se poată împărtași și din a sa vrednicie acestei espiatiuni: Christos Mântuitorul în sfânta sa biserică a întemeiat mijloacele menite în scopul acesta, sfintele sacramente, — în congruența cu unitatea lui Dumnezeu, după cununa actului creațiunii, după care act creațiunea, revelațiunea dumnezească, — s'a terminat în 6 zile, iară ziua a 7-ea s-a rezervat de repaus lui Dumnezeu și omului, pentru ca în aceasta zi omul să mănecce la Dumnezeu să i-se închine și să-l adoreze, pentru că l-a creat după chipul și asemănarea Sa, învrednicindu-l astfel vederii și conversațiunii Sale, — și să-i mulțamească dărnicia ce i-a dat asupra făpturilor, și pentru îndulcirile date lui din acelea, și adevă ziua a 7-a e ziua revelațiunii dumnezești.

Însă fiindcă Dumnezeu de-apururea este unul și același, și nu se poate nega pe sine și, ci tot acel Dumnezeu carele la începutul veacurilor s'a arătat nouă în actul creațiunii, în decursul veacurilor ni s'a arătat și în actul răscumpărării, și la capătul veacurilor ni-se va arăta și în actul judecății;

de aci urma evident cumcă pe cum din actul creațiunii o zi este menită în scopurile revelațiunii dumnezeiești, așa din actul răscumpărării, prin carele adevărat ni-s'a restaurat creațiunea, unul din 7 sacramente, — mijloace ale darurilor răscumpărării, — unul este menit în crearea dispenzatorilor tainelor lui Dumnezeu, și a purtătorilor cuvântului Său în lume, și adevărat în crearea preoților, prin cari revelațiunea dumnezeiască se continuă necurmată din neam în neam, și pentru cari în actul răscumpărării, Christos Mântuitorul s'a rugat Tatălui: „Eu la Tine viu și pe aceștia în lume îi las, ei nu sunt din lume, ci eu i-am ales pe ei din lume, — păzește-i pe dânșii ca să fie una, pe cum noi una suntem!“

În legătură cu aceste cumpenind acum, cumcă creștinii timpurilor apostolice, pentru frica de păgâni, erau nevoiți a trăi pururea în ascuns, și fiindcă păgânii aflând pe creștini cu deosebire în actul frângerii pâinii, îi omoriau deloc, și trupurile creștinilor omorți de comun le risipiau de tot: din aceste cauze creștinii timpurilor apostolice nevoiți au fost, ca atât pentru frângerea pâinii, pe cât și pentru îngroparea morților săi, de comun să și folosească unele și aceleași locuri ascunse.

De altă parte, despre creștinii din început constatat fiind, cumcă prima lucrare a adunărilor sale de comun era frângerea pâinii: de aci dovedit este, cumcă și primul act al adunărilor lor funebrele a fost de comun frângerea pâinii, și anume pentru legătura nedespărțită și reciprocă a bisericii lui Christos triumfătoare și militantă în puterea cărei legături, — împărtășirea sfinților, repauzatul, căzut în păcate după botez, ne mai putându-și însuși lucra mântuirea prin împărtășirea cu sfințele sacramente, să și-o mijlocească aceasta prin sfânta biserică triumfătoare și militantă alui Christos.

Drept aceea îndoiială nu suferă, cumcă aplicarea liturgiilor pe stipendii după anumite intențiuni, — consunătoare doctrinei și moralului creștinesc, își are începutul și originea sa genuină din timpurile apostolice, din faptele Apostolilor, — și drept aceea și saracusta noastră, și sărindarul, și cununa anulni, își au tot aceea origine și început.

Deci saracusta sunt 7 liturgii stipendiate, celebrate pentru cuvântul stipendiatorelui la intențiunea, că mortul prin mijlocirea bisericii triumfătoare și luptătoare alui Christos, espiându-și păcatele făcute după botez, prin trecerea din această viață, — prin moarte, — în viața de veci „se racuste“ să se nască și să trăiască, — îndulcit de toate acelea daruri și bunătăți dumnezeiești, pe cari Christos Dumnezeu, prin actul răscumpărării le-a vărsat în celea 7 sacramente așezate în s. Sa biserică în folosul mântuirii noastre.

Însă la creștinii dintâi, după datina timpurilor apostolice, funebrele celebrându-se de comun împreunate cu actul frângerii pâinii, — adevărat cu s. liturgie, — de aci stola funebrelelor, — prohodului, nesmintit a trebuit a se computa de stipendii celor 7 s. liturgii ale saracustei, pentru că pe cum din părinți omul se naște om, chiar așa din botez omul se naște creștin, și din moarte se naște spre viața de veci, deci pe cum botezul stolă nu are, ci numai eventual oblate discreționale, chiar așa nici fu-

nebralele, prohodul moartea, — dintru început nu puteau să aibă stolă, ci numai oblatele discreționale îndatinate a se da la sărutarea crucii și cetirea evangeliilor.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.

„Sămănătorul“. Anul III. Nr. 37: I. Iorga. — Basarabeni în războiul Rusiei. C. Vâlsan. — Cântecul viorilor (poezie). II. Chedi. — „Fântâna Blanduziei“ (Notiță literară-istorică). Ion Dragoslav. — Vine vântul... (poezie). Emilgar. — Boerul Furtună (schită). X. — Din ideile lui Multatuli. Cronică. N. Iorga — Vizita „Veteranilor“ în Bulgaria. revista „Vorbe bune“. I. Sc. și A. B. — Revista revistelor: Revista idealistă, Luceafărul, Șezătoarea Săteanului, Revue Historique. V. P. — Pilde frumoase, Învățământul limbei latine de G. Popa. Numărul 20 bani.

„Luceafărul“. Revistă Literară Anul III. Nrul 17. Sara (poezie) Nic. Otavă Adunarea teatrală la Brad H. Floarea de jedo și Incendiul în Japonia Otilia de Cozmța. Solus Ero (poezie) Octavian Goga Pax Simin. Pe Mal I. Agârbicean. Cântec (poezie) Nic. Otavă. Cronici și notițe. — Cărți și reviste (de Al., Gh. Alexici și O. T. Codru). — Ilustrațiuni.

Prof. Alesiu Viciu. **Limba română populară și dialectul Sicilian**. Prețul cor. 1'60.

Prof. Emil Sabo. „Cântece“ Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fl. porto.

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare. De **A. C. DOMȘA**

Prețul 1 coroană.

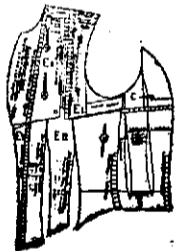
BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2'90
2. **M. Eminescu**. Studiu critic. — 90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericii rom. de C. Auner — 20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. — 12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan — 16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. — 30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3'40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu. — 30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor. — 16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrui, îi primesc cu 5'80 cor. în loc 8'14 cor.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

marca fabricel

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talie sa după orî ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie. și posedă nenumărate scrisori de recunoștință.

Isi are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tota stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

Cărți ce să pot căpeta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa . . .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . . .	2.—
Geniū pustiū, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2:50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1:25
Novela A. Brătescu-Voinesci	1:50
Liter. pop. Eminescu	1:50
Ciocoli N. Filimon	1:50
Legende și basme Ispirescu	1:50
Visuri trecute. Ciura	1.—
Povești, I. Creangă	1:50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu	1:50
Vatra Părăsită Slavici	2.—
Din Bătrâni	2:50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura	1.—
Limba Română poporană și Dia- lectul Sicilian, de Alesiu Viciu	1.60

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care
număr 15 fil.

La expozițiunea milenară din Budăpesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniū Novotny

— în Timișóra-Fabrie —

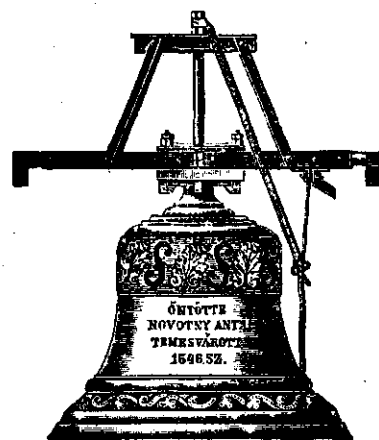
(22) 14—52

data ce clopotele sint bătute de o latură prin aceea ce sint mântuite
de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute
in partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru
aceea aū un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechiū, așa,
că un clopot patentat de 327 kg. este egal in tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechiū. Mai de parte se re-
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Senegin contra tusei, răgușelii,
durerii de piept, ofticeii,
tusei măgărești, catarului astmei, greu-
tății de respirat, lungórei și tusei sêci.
Vindecă sigur și repede. Prețul 1 cor.
20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii
de óse, podagreii, reumatismului, réce-
lelor, durerilor de cap, dinți și nervi,
precum și scrintiturilor. Cele mai îm-
bătrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor.
20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de
stomac, precum lipsa de apetit, mis-
tuiră rea, catarul și aprinderea de
stomach, greața și vomarea, sgârțurile
cele mai grele. Leac sigur. Folosese și la
curățirea sângelui. Prețul 1:20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent
pentru curățirea sângelui la sifilis, mor-
burile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scau-
nului e cauza diferitelor morburii, pecum
palpitarea de inimă, amețeli, dureri de
cap și altele. Deci cine suferă de în-
cheierea scaunului numai de cât se co-
mandeze Laxbonbons zacharele purgative,
plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicale, droghe, legături și bandagerie
chirurgice. Instrucție pentru prepararea dife-
ritelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri
russice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent
pentru față și mâni. Articóli cosmetice, oleū
pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea
părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav.
Orl ce fel de articóli din brânșă. Tóte fórté
ioftine. Faceți întrebare și Vē veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar in Békás-Magyar, 41 Bpest mellett).
12 (10—10)

Cruce saū stea duplă

*electro-
magnetică*

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și învioréza pe lângă garanță:
reumă, astmă, (respirație grea), insomnie
vișeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie,
nervositate, neapetit, gălbniare, durere
de dinți, durere de cap, impotență, in-
fluență, precum și ori-ce morb de nervi.
Morbosul, care nu se vindecă in timp de
45 de zile folosind aparatul de sub Nrul
88503, își repriméște banii numai decât.
Acolo unde n'a folosit nici un medicament,
cercați aparatul meu; sum convins despre
sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușóre.

Spediția centrală de vnzare il trimite
in țără și străinătate cu rambursă, saū
dacă banii se trimit înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (24—52)

Gratuit:

o cumpénă de casă și o masină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfei
trimit in tótă lumea renumită și de tótă lumea
plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe,
6 linguri de masă, 12
lingurițe de cafea, 6 cu-
țițe de desert, 6 furcu-
lițe de desert, 1 lingură
pentru supă, 1 ligură
pentru lapte, 2 luminări
elegante pentru salon,
tóte din argint de Mexico

total 46 bucați numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpérator pri-
mesce ca dar, și pe lângă garanță

**o cumpénă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.**

Argintul de Mexico este un metal alb (și din-
lăuntru) despre calitatea căruia primesc garanța
pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă
ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și în

© Săpun de toaletă ©

pregătít din: trandafir, lillie, viole, rosedă,
jasmin, lăcrămióre.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica
cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.